

МАКЕДОНСКИЯТ ВЪПРОС

Париж | 20.06.2014 | Божидар Чеков

Тази снимка е част от семейните архиви на автора на статията. На нея фигурира целия му род по майчина линия. Неговите членове се преселват в град Лом, след Илинденското въстание. Седнали в средата са: Поп Тодор, синът му Гаврил и съпругата му Евдокия.

Прави от ляво на дясно са: синът на Гаврил-Русин и съпругата му Рокси, дъщерята на Гаврил – Софрония, най-малкия син Натанаил, синът на Гаврил – Мино, дядо на Божидар Чеков и най-големия син – Михаил. Македонци, те се гордееха с носйите и песните си. Въпреки диалекта, който говореха помежду си, никой никога не оспорва българската им националност и самосъзнание. Четирите сина на Гаврил, са най-младите доброволци на българската армия в Балканската война. Всички те се бият под българското знаме през междусъюзническата и Втората световна война. Най-младият – Натанаил, убит от вражески куршум е погребан в Ниш.

Капитан Георги Чеков е син на Кузман Чеков роден в село Върбени-Леринско, днес Флорина-Гърция. Командир на спортната рота на Цар Борис III, той е брат на бащата на Божидар Чеков. Поради македонския си произход, капитан Чеков участва активно в освобождението на Македония. Той влиза в Скопие в първия

джип на българската армия през 1941 година. До тогава тази област носи името Южна Сърбия. Българите ѝ дават името Вардарска Македония.

* * *

Една събота вечер, седях сам на маса в една банскалийска механа. По двама, по трима хората влизаха и се настаняваха кой където намери място. Оркестърът вече беше започнал да свири, когато две момичета дойдоха към мен и попитаха дали могат да седнат на празните столове.

- Заповядайте – казах, зарадван от младата компания.

Музиката беше много силна и те трябваше почти да викат за да разговарят. В техния говор аз долових типичното "екане" на българите от западната част на България.

- От къде сте? – попитах по едно време аз.

- От Благоевград – отговориха момичетата.

- Македонки заначи!

Двете отговориха от раз и се втренчиха една в друга искрено учудени. И имаше защо. Едната беше казала „да“, а другата „не“. Между момичетата изведнъж избухна такъв ожесточен спор, че аз бях принуден да се намеся. Тази, която каза „не“, беше израсла в Благоевград, без забележи, че повечето улици носеха имена на хора родени извън границите на съвременна България. За нея „македонец“ означаваше отцепник, автономист или антибългарин. Аз и момичето което каза „да“, посветихме цялата ни вечер в обяснения, които имаха за цел да я убедят, че българите които живеят в пиринска Македония са македонци. Бидейки такива, те не заплашват с нищо цялостта на българската държава. Принуден бях да дам Отоманската империя за пример, защото по време на нейното господство, между шопи, тракийци, добруджанци и македонци не е имало разногласия относно националната им принадлежност. На изпроводак, момичето, което беше казало, че е македонка, изглеждаше притеснено. Неговата приятелка след като ми подаде ръка, си тръгна объркана и озадачена.

Объркани и озадачени са много хора всеки път когато български и македонски управляващи се обвиняват за присвояване на историческата истина. Понякога техните свади засягат толкова дребни битови проблеми, че външен наблюдател, на фона на световните събития, би ги окачествил, като жалки и дребнави. Случаят със Спаска Митрова е един жалък пример. По време на посещението си в Австралия, президентът Груевски призова македонците от Пирин, Вардар и Егейя да се обединят. Този призив надмина обичайните и добре познати нападки. Той засяга пряко и косвено българските интереси, като използва отсъствието на принципна, твърда позиция на София относно македонския въпрос. Или както казват французите: „Мишките танцуват, когато котката я няма“.

Измислена от Сталин и реализирана от Тито, република Македония още не може да се съвземе от разпадането на Югославия. Млада, едва 60 годишна, тя няма исторически корени. Поради това нейните политици и интелектуалци си присвояват редовно исторически факти и аргументи собственост на съседите. В това отношение, позицията на Гърция е ясна и категорична:

1. Вардарска Македония е само част от Македония. Това име не може да носи държава, която граничи с областта Македония.

2. Републиката няма нищо общо с Александър Велики и националният ѝ флаг няма никога да бъде признат от Гърция.

В резултат на гръцката обсада и вътрешната демографска заплаха, външнополитическото пространство на македонските управници е изключително тясно. След 1948 година и провала на планираната от Сталин федерация между България и Югославия, Тито „си взима“ южна Сърбия и я кръщава Република Македония. Предвидливи гърците дават името Македония на почти цяла северна Гърция. Само българите гузни и зависими от Москва „изтриват“ македонското и го заместват с „пиринско“. С въвеждане на македонска народност и българска националност в документите за самоличност, в продължение на повече от 20 години, за хората от пиринския край, софийските управници сложиха началото на едно недоразумение, което все още не е премахнато. В съседна Гърция останалите там български македонци насилствено са погърчени. Днес официално се счита, че техният брой е около 500 хиляди. За разлика от България, Гърция използва за цяло и за нещяло името Македония. Понтйските гърци, преселени от Турция, са наречени „македонци“. Дори солунската аерогара носи името „Македония“. По този начин южната ни съседка застрахова старателно авторските си права върху наследството на Александър Македонски.

През цялото това време, във Вардарска Македония се провежда жестока антибългарска политика. От край време в загубените от България територии се води война срещу българския език. Общата цел на гърци и сърби е да се скъса пъпната връв между „майка България“ и нейните деца останали в чужбина. Без четмо и писмо, манипулирането на хората е много по-лесно.

В началото на 90-те години, започнах да посещавам селото на дядо ми в Егейска Македония. Преди едно заминаване, въоръжен с буквар и касети с македонски песни, попитах Красимир Каракачанов, дали ВМРО има „хора“ там. „Ако сме повече, по-лесно ще бъде“ – мислех оптимистично аз. Той ми даде две имена. Първият човек се залепи така за мен, че моите местни братовчеди трябваше да положат големи усилия, за да скрият следите ми. „Човекът“ явно докладваше на гръцките служби. Вторият се казваше Димитър Енчев и работеше като дипломат в посолството в Атина.

- Просветителската дейност е работа на ВМРО, а не на нас – каза той. – Освен това ако гърците ме хванат, че обикалям македонските села, първо ще ме изхвърлят от най-комфортното българско посолство в света и второ, те ще ни попречат за влизането в европейския съюз – сподели боязливо дипломатът.

Това се случи преди десет години. Днес България е пълноправен член на ЕС и нейните политици и дипломати нямат никакво основание да се плашат повече, от който и да било. Единствената страна в Европа, която е запазила името и езика си 1300 години, тя стана първият и единствен представител на кирилицата в европейското семейство. Границите, на страните от Стария континент, са се местили с времето. В резултат на това, в държави като Франция има немски, креолски, бретонски, баски, корсикански и още поне 4-5, неразбираеми помежду си диалекти. Същото важи и за Италия, Испания, Чехия, Полша, Унгария и...Гърция. Брюксел подкрепя със субсидии регионалните диалекти и традиции, защото ги счита за европейско фолклорно богатство, а не за заплаха. Условието които чехският президент Вацлав Клаус наложи преди да подпише лисабонския договор, изключват окончателно всякаква опасност от промени на граници. Това означава, че ако югозападна

България си възвърне спокойно името „Пиринска Македония“, тя ще добие ново, много по-печелившо международно излъчване, навсякъде където има македонска диаспора. Оригиналният многовековен македонски диалект е съхранен само в България. Неговото активно приложение в медийното пространство, по случай поздравителни или музикални емисии ще подкоси краката на апостолите на македонизма. Турнетата на ансамбъл „Пирин“ в Австралия и Америка винаги са съпроводени с успех. В деня в който, нашите музиканти се прекръстят на ансамбъл „Македония“, с „обединението“ повече никой няма да спекулира.

Преди няколко дни, Атина предложи „републиката“ да приеме името „Вардарска Македония“. Гръцкото предложение отваря пред България възможността да върне на югозападната част на страната истинското ѝ име: Пиринска Македония.

По този начин ще се приключи по мирен начин официалната делба на 3 части на географската територия Македония. София обаче мълчи и се ослушва. Тази българска нерешителност пречи по настоящем за окончателното разрешаване на „македонския въпрос“.